

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

FOND MALÝCH
PROJEKTŮV

ER BBK
EUROREGIÓN BÍLE - BIELE KARPATY

Slovensko – Česko

BÁNOVSKÁ REGIONÁLNA
ROZVOJOVÁ AGENTÚRA

SDRUŽENÍ MĚST A OBCÍ
VÝCHODNÍ MORAVY

NAJVÄČŠIA LETECKÁ BITKA

NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Letecká bitva NAD BÍLÝMI KARPATY

Základní údaje O MALÉM PROJEKTU

<i>Název malého projektu</i>	Letecká bitka nad Bielymi Karpatmi
<i>Konečný uživatel</i>	Bánovská regionálna rozvojová agentúra
<i>Hlavní přeshraniční partner</i>	Sdružení měst a obcí Východní Moravy
<i>Poskytovatel</i>	Euroregión Bílé-Biele Karpaty
<i>Období realizace</i>	10/2025 - 9/2026
<i>Rozpočet projektu</i>	Celkové náklady: 43 678,92 € Výše příspěvku EFRR: 34 943,13 € Výše příspěvku SR: 5 241,47 € Vlastní zdroje: 3 494,32 €

PROJEKT PODPOŘILA EU

Projekt se podařilo zrealizovat díky podpoře Evropské unie z programu Interreg Slovensko-Česko 2021-2027 prostřednictvím projektů Fondu malých projektů.

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou uniou

FOND MALÝCH
PROJEKTŮV

ER BBK
EUROREGIÓN BÍLÉ-BIELE KARPATY

Slovensko – Česko

www.european-union.europa.eu | www.erbbk.eu | www.sk-cz.eu

Popis PROJEKTU

Projekt reaguje na rostoucí zájem o poznávání historie československého pohraničí prostřednictvím moderních technologií. Bánovská regionální rozvojová agentura ve spolupráci se Sdružením měst a obcí Východní Moravy vytvoří mobilní aplikaci s virtuálními prohlídkami lokalit spojených s leteckými bitvami nad Bílými Karpaty během druhé světové války.

Aplikace poskytne návštěvníkům atraktivní informace o vojenské historii regionu a přispěje k rozvoji cestovního ruchu.

Cíl PROJEKTU

Hlavním cílem je zavedení inovativní služby podporující využívání a propagaci společného kulturního dědictví příhraničního regionu. Výstupem bude mobilní aplikace pro systémy **Android a iOS**, která zdokumentuje významné historické lokality ve virtuální realitě. Součástí projektu budou i vzpomínkové akce a vydání informační brožury.

Výsledky PROJEKTU

Výstupem projektu je mobilní aplikace, která návštěvníkům nabídne přehled historických událostí, lokalit a příběhů spojených s leteckými bitvami. Součástí projektu je také organizace tří vzpomínkových akcí u památníků leteckých bojů, vydání informační brožury a spolupráce s místními aktéry cestovního ruchu.

Projekt přispěje k zachování historické paměti, rozvoji cestovního ruchu a posílení přeshraniční spolupráce mezi Slovenskou a Českou republikou.

STAŽENÍ APLIKACE

Aplikaci stáhnete i na webovém portálu **www.brra.sk** a je dostupná ke stažení na Google Play a Apple Store pod názvem ***Letecká bitva Bílé Karpaty***.

Objeďte místa bojů PŘÍMO VE VAŠEM TELEFONU

Místa dopadů letadel, památníky a připomínky této události jsou dnes součástí regionální paměti a lze je navštívit také prostřednictvím mobilní aplikace dostupné pro Android a iOS.

Jak vstoupit do VIRTUÁLNÍ PROHLÍDKY

Prozkoumejte zdokumentované lokality. Na mapě vidíte síť bodů, které představují všechna důležitá místa letecké bitvy, která jsme pro vás pořídili. Stačí kliknout na kteroukoli ikonku a okamžitě se přenesete do virtuálního světa:

■ *Místa dopadu spojeneckých letadel.*

■ *Památníky a hřbitovy padlých letců.*

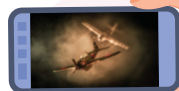
(Tip: Pokud upřednostňujete seznam míst podle názvu nebo data události, najdete ho vlevo nahoře.)

JEDNODUCHÉ OVLÁDÁNÍ A INTERAKCE PRO NEJLEPŠÍ ZÁŽITEK: DRŽTE TELEFON V OBOU RUKOU VE VODOROVNÉ POLOZE

Pohled kolem sebe: Díky vestavěnému gyroskopu se obraz v aplikaci otáčí přesně podle toho, jak hýbete svým telefonem.

Pohyb v prostoru: Na zemi uvidíte navigační prvky – stačí na ně kliknout a přesunete se na další stanoviště v rámci dané lokality.

Informace a videa: Klepejte na „horké body“ (ikonky i). Obsahují stejné informace jako tabule přímo v terénu a doplňují je autentická videa.

UNIKÁTNÍ 3D MODELY LETADEL

V hlavním menu aplikace naleznete sekci věnovanou 3D modelům dvou typů amerických bombardérů, které byly nad naším územím během bitvy sestřeleny. Tyto detailní modely si můžete zblízka prohlédnout a lépe tak pochopit techniku, na které létali mladí hrdinové.

Technická poznámka: Uživatelé Apple zařízení najdou tuto mapu umístěnou na tabuli v ilustračním interiéru letadla po potvrzení souhlasu s používáním gyroskopu.

★ LOCALITY ★	
29. 4. 1945 POMNÍK V BISKUPICIACH	29. 8. 1944 CINTORÍN V NOVEJ BOŠÁCI
22. 8. 1944 POMNÍK V SUCHEJ LOZI	“MY BABY” VO VYŠKOVCI
13. 9. 1944 CINTORÍN VO VRBOVCIACH	“LOVELY LADIES” VO VYŠKOVCI
21. 4. 1945 CINTORÍN VO VLČNOVE	CINTORÍN V SLAVIČINE
26. 4. 1945 CINTORÍN V BÁNOVE	POMNÍK V KRHOVE
27. 4. 1945 POMNÍK V IVANOVCIACH	POMNÍK VO ŠANOVE
11. 12. 1941 POMNÍK V LEDNICI	LETECKÉ SRDCE
STRATEGICKÉ A TAKTICKÉ	CINTORÍN V RUDICIACH
LETECKÁ BITVA 29.08.1944	MEYRICKŮV STROM
RUMUNSKÉ LETECTVO	MARINELLŮV STROM
MEMENTO	POMNÍK V LUBORČI
	CINTORÍN V LUBORČI
	MUZEUM BOJKOVSKA
	MĚSTSKÉ MUZEUM SLAVIČÍN
	DEDINKA ŠANOV
	ÚSTŘEDNÝ HRBITOV V BRNE

INSTRUKTÁŽNÍ VIDEO
NA YOUTUBE

Letecká bitva

ZAJEDEME DO HISTORIE

Území Bílých Karpat tvořilo během druhé světové války významnou vzdušnou hranici mezi protektorátem Čechy a Morava, který byl přímou součástí Německé říše a Slovenským státem, fungujícím jako její satelit. Na pravém břehu Váhu se nacházela tzv. nábreží. Ochranná zóna, území pod vojenskou správou německého velení, které mělo zajistit kontrolu nad strategickým prostorem a pohybem vojsk.

Právě tato geografická a politická situace způsobila, že se nad Bílými Karpaty odehrávaly intenzivně letecké operace spojeneckých sil.

01

Cílem spojeneckých náletů bylo zničit strategické objekty na Moravě, které zásobovaly německou armádu pohonnými hmotami, kovy či technikou, včetně výroby tanků. Zároveň měly tyto útoky vázat německé jednotky ze západní fronty směrem na východ, čímž oslabovaly obranné linie proti postupujícím spojencům.

SOLOCK ANDREW
Nemšová

Owsianik Rudice
JOE UNIFORM 3

02

Vrcholem těchto operací se stala letecká bitva z 29. srpna 1944, největší vzdušný střet na území Slovenska, při kterém zahynulo 41 amerických letců. V závěru války se do operací zapojily i rumunští letci, kteří po přechodu Rumunska na stranu spojenců podporovali osvobozování obcí v česko-slovenském pohraničí.

EVERETT
Nová Bošáca 7

GOODMAN CARL
S-7 Šanov

Šanov - posádka 42-38096 Big Time crew

Krhov - posádka crew photo

N. Bošáca - posádka McCloskeyscrew

Vyškovec - posádka credit Jan Mahr

Preckovice - trosky letadla 42-97159

IVANOVCE RUM / 27. 4. 1945

Cílem mise bylo zničit železniční stanici v Ústí u Vsetína. Z neznámých důvodů opustilo skupinu jedno z letadel Junkers Ju 88. Podle nepotvrzených informací bylo sestřeleno protiletadlovou obranou zakopanou nad Melčickou dolinou. Pravděpodobně došlo k záměně s německým letadlem, protože používali stejný typ letounu. Všichni členové posádky zahynuli.

LEDNICA NEM / 11. 12. 1941

Příčina havárie německého letadla není dobře zdokumentována, pravděpodobně byla na vině technická porucha nebo nepříznivé počasí. V některých pramenech se liší také datum, kdy se tato událost stala. Není znám ani přesný typ stroje, ale podle zachovaných fotografií a svědectví šlo pravděpodobně o 2-motorové letadlo používané Luftwaffe pro výcvikové nebo průletové účely. Na místě zahynuli 4 letci.

NOVÁ BOŠÁCA USA / 29. 8. 1944

Po zásahu letadlo hořelo a zřítilo se. Pět letců zahynulo, jeden přežil, ale zraněním později podlehl v Brně. Padlí byli pohřbeni v Nové Bošáci. Na jejich pomníku kdysi stála vrtule ze sestřeleného stroje, která se během komunismu ztratila.

NEMŠOVÁ – LUBORČA USA / 29. 8. 1944

Letadlo bylo na misi již den předtím, během ní hlásilo poruchu motoru. Ještě též den byl proveden zkušební let bez bombové zátěže, který dopadl dobře. Během mise, která se uskutečnila druhý den, začal letadlu znovu hořet motor. Bomby byly shozeny do Váhu nedaleko Zamaroviec u Trenčína. Zahynul jen Andrew Solock – památníci vzpomínali, že ho viděli stát s padákem na zádech u únikového otvoru, avšak pravděpodobně pro vypjatou situaci nevyskočil. Jeho tělo bylo nalezeno v troskách letadla.

VRBOVCE USA / 13. 9. 1944

Letadlo mělo už cestou k cíli problémy, postupně mu přestaly fungovat motory. Kromě jednoho člena posádky všichni vyskočili. Přední střelec Harry F. Eddy Jr. zapomněl na svůj padák v přední části bombardéru, tak použil nouzový padák, který si špatně připnul. Po jeho otevření vypadl z popruhů a zahynul při dopadu na pole nedaleko Vrbovic. Zbývajících 8 členů bylo v říjnu 1944 evakuováno zpět do Itálie. Levý boční střelec Benedict H. Raczka si poranil koleno a později se dostal do německého zajetí.

BÁNOV RUM / 26. 4. 1945

V tento den bylo úkolem rumunských letců provést průzkumný let v okolí Uherského Brodu. Nedaleko Slavkova narazili na nepřátelskou pěchotu, ve které zničili 5 povozů. Vrátili se na letiště v Piešťanech, kde doplnili municí a palivo. Během letu objevili kolonii při Dolním Němčí, na kterou zaútočili. Letadlo Constantina Prisacarua bylo zasaženo ze země a dopadlo na pole nedaleko Dolního Němčí. Letec byl pohřben na hřbitově v Bánově.

BISKUPICE RUM / 29. 4. 1945

Nedaleko Dobrokovice na německou kolonii zaútočila 4 rumunská letadla. Z nich jedno bylo sestřeleno a začalo hořet. Na palubě zahynul střelec Constantin Popescu, pilotovi Paulu Lazariovi se podařilo vyskočit. Chytila ho německá hlídka, ale během transportu ho zachránili partyzáni, ke kterým se později přidal. Podle školní kroniky obce Biskupice měl pilot štěstí, že přežil, protože na letce s padákem bylo stříleno.

BOJKOVICE – KRHOV USA / 29. 8. 1944

Nejsou známy podrobnosti událostí na palubě letadla, které se odehrály po jeho zásahu německými stíhači a následné explozi. Jediným přeživším byl Irwing Thompson. Podle svědků z letadla vyskočili 4 letci, avšak navzdory válečným konvencím na ně neustále útočili německí stíhači, takže kromě jednoho z nich všichni zahynuli. I. Thompson přežil zbytek války v zajetí.

BRNO

Ústřední hřbitov v Brně patří k největším a nejvýznamnějším pohřebištím v Česku. V souvislosti s leteckými bitvami nad Bílými Karpaty zde byli pohřbíváni letci různých národností i civilní oběti leteckých útoků. Hřbitov se tak stal symbolickým místem, kde se setkaly osudy protivníků v leteckých bitvách.

PŘEČKOVICE / RUDICE USA / 29. 8. 1944

Během útoku začalo letadlo hořet křídlo a hrozilo nebezpečí výbuchu palivových nádrží. Z 10-členné posádky 2 zahynuly v boji, 6 skončilo v německém zajetí a 2 odletěly evakuačním letem ze Slovenska v září 1944. Levý boční střelec Joseph E. Sallings se ukrýval u rodiny Pešátovců v Přečkovicích. Letci Joseph Marinello a Russel W. Meyrick, kteří zahynuli, mají v Přečkovicích a Rudicích památník.

SLAVIČÍN

Památník souvisí s bitvou, která se odehrála 29. 8. 1944 nad Bílými Karpaty. Jedná se o největší leteckou bitvu, která se kdy odehrála nad územím Slovenska. Na hřbitově ve Slavičíně bylo za dramatických okolností pohřbeno 28 ze 41 amerických letců, kteří zahynuli v tento den. Šlo o největší společný hrob amerických vojáků v Československu a jeden z největších ve střední Evropě. V roce 1946 byla těla všech letců exhumována, dříve byly odebrány vzorky a proběhla identifikace (někteří mrtví byli identifikováni až v r. 1950). Pohřbeni byli na vojenských hřbitovech ve Francii a Belgii, příp. v USA.

ŠANOV USA / 29. 8. 1944

Po zásahu začalo letadlo hořet a o několik minut později nastala exploze. Přežil pouze velitel letadla Thayne Thomas, který se dostal s pomocí slovenských četníků spolupracujících s povstalci do Banské Bystrice, odkud byl evakuován do Itálie. Podle některých svědectví přežili ještě další 2 letci, nicméně ty našly německé jednotky a zastřelily je. Těla letců byla pohřbena na hřbitově ve Slavičíně, z jejich převozu existuje dostatek fotografií, které pořídili příslušníci německé armády.

VYŠKOVEC RUM / 26. 4. 1945

Šlo o poslední letadlo, které uzavíralo formaci. Bylo zasaženo palbou nepřátelských stíhaček a krátce na to explodovalo. Zkáza byla tak rychlá, že se zachránil jen navigátor Charles McVey. Na Slovensku byl zajat a zbytek války přežil v zajetí. Těla letců, kteří zahynuli, byla pohřbena na hřbitově ve Slavičíně.

VLČNOV RUM / 21. 4. 1945

Krátce po poledni vzlétla z letiště Tri duby (Sliač) rumunská letadla, jejichž úkolem bylo hlídkovat cestu nad Suchou Lozou a Dolním Němčí. Na cestě do Nivnice natrefila na kolonu německých aut, přičemž 2 z nich zničila. Při obratu se jedno z letadel ztratilo. Pilotoval ho Gheorghe Mociorniță, jeho tělo se našlo v troskách na poli nedaleko Vlčnova. Mociorniță patřil mezi nejvýznamnější rumunské letce, získal titul leteckého esa.

MĚSTSKÉ MUZEUM NEMŠOVÁ MIEROVÉ NÁMESTIE 211/2A, NEMŠOVÁ

Muzeum se nachází v Nemšové a je zaměřeno na dějiny spojené s městem. V muzeu se nachází expozice věnovaná sestřelenému letadlu v místní části Luborča. Otevírací hodiny muzea a kontakty jsou dostupné na internetové stránce města, vhodné je domluvit si návštěvu předem.

MESTSKÉ MÚZEUM SLAVIČÍN HORNÍ NÁM. 102, 763 21 SLAVIČÍN

Muzeum se nachází ve středu města Slavičín. Má 2 stálé expozice - jedna se věnuje regionálním dějinám a druhá se zaměřuje na leteckou bitvu, která se odehrála 29. 8. 1944 nad Bílými Karpaty a Slavičínem. Vystaveny jsou autentické části amerických a německých letadel, zbraně a osobní předměty pilotů bojujících na obou stranách, které jsou doplněny fotodokumentací a virtuální realitou. Otevírací hodiny muzea a kontakty jsou dostupné na internetové stránce města, vhodné je domluvit si návštěvu předem.

MUZEUM BOJKOVSKA PALACKÉHO 172, 687 71 BOJKOVICE

Muzeum se nachází ve středu města a věnuje se jeho dějinám, jakož i dějinám širšího okolí Bojkovic. Jeho sbírky mapují vývoj osídlení, řemesel a každodenního života obyvatelstva a dějiny 20. století včetně událostí II. světové války. Část expozice je vyhrazena letecké bitvě, která se odehrála 29. 8. 1944 nad Bílými Karpaty. V muzeu se nacházejí autentické předměty ze sestřelených letadel, fragmenty techniky či osobní předměty letců. Otevírací hodiny muzea a kontakty jsou dostupné na internetové stránce muzea, vhodné je domluvit si návštěvu předem.

1944 - 1945

Letecká bitka NAD BÍLÝMI KARPATY

Bánovská
regionálna
rozvojová
agentúra

Bánovská regionálna rozvojová agentúra

Školská 31/22 | 957 01 Bánovce nad Bebravou
info@brra.sk | www.brra.sk

Sdružení měst a obcí Východní Moravy

Třída Tomáše Bati 5146 | 760 01 Zlín
smovm@seznam.cz | www.smovm.cz

Interreg

Slovensko – Česko

Spolufinancovaný
Európskou úniou

FOND MALÝCH
PROJEKTŮV

ER BBK
EUROREGIÓN BÍLÉ - BIELE KARPATY